

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний
університет
Кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та
вищої освіти

Педагогіка творчості

Методичні рекомендації для самостійної роботи
здобувачів
педагогічного факультету
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Рівне-2021

Яковишина Т. Педагогіка творчості: методичні рекомендації для самостійної роботи студентів педагогічного факультету спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2021. 37 с.

Рецензенти:

Борова В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука».

Суржук Т. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри теорії та методик початкової освіти початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

Методичні рекомендації уміщують завдання для самостійної роботи студентів, список рекомендованих джерел. Призначені для майбутніх фахівців вищої освіти.

Затверджено кафедрою педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти (протокол № 1 від 27.08.21)

© Рівненський державний гуманітарний університет

© Яковишина Т., 2021

ЗМІСТ

Загальна інформація про дисципліну	4
Анотація	5
Мета та завдання навчальної дисципліни	5
Результати навчання	6
Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми	8
Пререквізити	8
Програма навчальної дисципліни	9
Завдання для самостійної роботи та методичні рекомендації для її виконання	12
Оцінювання	
Політика оцінювання	34
Розподіл балів за виконання завдань для самостійної роботи	36
Самостійна робота в загальному оцінюванні курсу	36
Розподіл балів для оцінювання успішності здобувачів	36

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

<i>Назва дисципліни</i>	Педагогіка творчості
<i>Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни</i>	3 кредити, 90 годин
<i>Вид підсумкового контролю</i>	екзамен
<i>Викладач</i>	Яковишина Тетяна
<i>Профайл викладача (ів) на сайті кафедри, в соцмережі</i>	http://kppo-rdgu.do.am/index/vikladackij_sklad/0-26
<i>E-mail викладача:</i>	Tetiana.yakovyshyna@rshu.edu.u
<i>Посилання на освітній контент дисципліни в SMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі</i>	
<i>Мова викладання</i>	українська

Анотація

Навчальна дисципліна «Педагогіка творчості» належить до переліку вибіркових дисциплін здобувача вищої освіти. Вивчення цієї дисципліни має свою специфіку, оскільки педагогіка творчості займає особливе місце серед різних видів творчості, саме вона визначає вектори динамічного розвитку всіх творчих процесів людства. Метою і результатом педагогіки творчості є творчий розвиток людини, який передбачає розвиток креативності кожної людини й поступове формування в неї здатності до творчості – інтегральної якості особистості, що об'єднує спрямованість й мотиви, творчі уміння й психічні процеси, характерологічні якості особистості, які забезпечують людині успіх у творчості і піднімають її діяльність до творчого рівня.

Тому провідною метою дисципліни є забезпечення поглибленої теоретичної та практичної підготовки щодо розуміння законів та закономірностей педагогіки творчості як галузі педагогічного знання про творчий розвиток особистості, створення сприятливих умов для її творчої самореалізації та творчого самовираження, розкриття творчого потенціалу як окремої людини у всі сензитивні періоди її життя, так і творчих колективів.

Згідно з навчальним планом спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки загальний обсяг дисципліни «Педагогіка творчості» складає три залікових кредити (90 годин), що об'єднує всі види навчальної діяльності студента: лекції (18 годин), практичні заняття (12 годин), самостійна робота (60 годин), контрольні заходи (поточний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі захисту проекту.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає у систематизації історико-педагогічного досвіду розвитку педагогіки творчості, її філософських і теоретико-методологічних засад; розкритті сутності, специфічних ознак, змісту ключових понять педагогіки творчості; дослідженні й моделюванні педагогічних умов творчого розвитку здобувачів у сучасному освітньому процесі.

Завдання:

- 1) визначати та аналізувати теоретичні засади педагогіки творчості;
- 2) характеризувати умови та джерела розвитку педагогічної творчості, механізми прийняття творчого педагогічного рішення;
- 3) окреслювати основні складові індивідуальної творчої концепції педагога, особливості формування творчої особистості вчителя й учнів;
- 4) визначати ознаки творчої лабораторії педагогів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати й вміти**:

- теоретичні основи педагогічної творчості як феномену та предмету педагогіки творчості; її сутність, специфічні ознаки, теоретичний зміст понять «творчість», «педагогічна творчість», «творча діяльність»;
- принципи педагогічної творчості, критерії, рівні творчої діяльності педагогів;
- демонструвати розуміння сучасної соціально-економічної ситуації й опосередкованого нею випереджального соціального замовлення в освіті;
- здійснити критичний аналіз історичного педагогічного досвіду, зробити обґрунтований вибір ідей і теоретичних основ педагогічної системи для вирішення конкретної проблеми;
- показати розуміння й особистісне прийняття сутності сучасної гуманістичної освітньої парадигми;
- враховувати статевовікові, психофізіологічні, психологічні,

соціальні й духовні особливості і можливості здобувачів у пізнавальній, емоційно-вольовій, психомоторній, сенсомоторній та духовній сферах, які спрямовані на подальший розвиток критичного і творчого мислення;

➤ вибирати оптимальні засоби педагогічної комунікації (системи методів і дидактичних засобів) для здійснення взаємодії зі здобувачами та іншими суб'єктами освітнього процесу.

Можливості та переваги, які надає дисципліна: вивчення курсу допоможе здобувачеві осмислити теоретичні основи педагогіки творчості та розширити межі власної креативності, сформулювати власну творчу концепцію.

Результати навчання

Теоретичне та практичне оволодіння майбутніми педагогами основами педагогіки творчості веде до: знань та вмінь застосовувати традиційні та інноваційні форми, методи, методики й технології організації освітнього процесу у вищій школі, зокрема й інформаційно-комунікаційні технології; вмінь здійснювати творчу професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграцію знань; узагальнювати і генерувати нові ідеї, проявляти творчість в освітній діяльності; вмінь самостійно приймати рішення та організовувати інноваційну діяльність на належному професійному рівні, брати участь у роботі кафедри та інших професійних об'єднань; нести відповідальність за виконувану роботу з дотриманням вимог педагогічної етики; вмінь здійснювати рефлексію, володіти навичками оцінювання та самостійного і відповідального вирішення соціально-педагогічних проблем у складних і непередбачуваних ситуаціях, вибору шляхів їхнього вирішення з урахуванням нових підходів в освіті.

||

Soft skills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми

Розвиток «гнучких навичок» – soft skills: навичок комунікації, здатність брати на себе відповідальність і працювати в команді, вміння контролювати власні почуття, правильно реагувати на емоції інших людей та злагоджувати конфлікти, управляти своїм часом, розуміння важливості зворотного зв'язку / допомоги від колег, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше).

Пререквізити

Базові знання з дисциплін: Педагогіка вищої школи, Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні, Інноваційні освітні технології у вищій школі, Методика викладання дисциплін у закладах вищої освіти.

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ ТВОРЧОСТІ

Лекція 1. Сутність педагогічної творчості та її роль у педагогічному процесі.

Сутність поняття «творчість». Педагогічна творчість як предмет педагогіки творчості. Концептуальні засади визначення педагогічної творчості. Завдання сучасної педагогіки творчості. Міжпредметні зв'язки педагогіки творчості з іншими науками. Творчість і майстерність.

Практичне заняття 1. Педагогіка творчості як наука.

Лекція 2. Історія розвитку педагогіки творчості

Періодизація становлення та розвитку педагогіки творчості. Зародження педагогіки творчості. Гуманістична педагогіка Відродження та Просвітництва. Розвиток особистісно орієнтованої педагогіки. Педагогічні концепції ХХ століття. Педагоги-новатори України.

Практичне заняття 2. Становлення та розвиток педагогіки творчості.

Лекція 3. Умови та джерела педагогічної творчості

Сфери прояву творчості педагога. Типологія творчих особистостей. Зовнішні та внутрішні умови розвитку педагогічної творчості. Джерела творчих ідей та рішень. Передовий педагогічний досвід як джерело педагогічної творчості.

Практичне заняття 3. Характеристика умов та джерел розвитку педагогічної творчості.

Практичне заняття 4. Стратегії творчої діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Лекція 4. Творчість педагога і творчість здобувача

Індивідуальна творча концепція педагога. Зміст творчих якостей здобувача та критерії їх оцінювання. Специфіка формування творчої особистості здобувача. Моделі педагогічної співтворчості. Управління творчим розвитком особистості в освітньому процесі. Механізми поштовху до творчої активності педагога (наслідування, взаємовплив, інтуїція, інсайт). Особистість формується особистістю: вчителі-новатори, авторські технології.

Практичне заняття 5. Специфіка формування та розвитку креативності у педагогів.

Практичне заняття 6. Педагогічне управління творчою та інноваційною діяльністю

Лекція 5. Артпедагогіка як поліфункціональна креативна технологія

Сутність арт-педагогіки як технології. Функції арт-педагогічних технологій. Різноманіття артпедагогічних технологій в освітньому процесі.

Практичне заняття 7. Артпедагогічні технології у розвитку творчості.

Лекція 6. Формування педагогічного артистизму у майбутнього викладача

Театральна педагогіка як ефективний компонент освітньо-виховної дидактики. Артистизм як складова педагогічної творчості та майстерності. Структура педагогічного артистизму. Чотири рівні сформованості педагогічного артистизму. Критерії оцінки рівня сформованості педагогічного артистизму майбутніх педагогів.

Практичне заняття 8-9. Педагогічний артистизм та креативність педагога.

Завдання для самостійної роботи і методичні рекомендації для її виконання

Тема 1. Сутність педагогічної творчості та її роль у педагогічному процесі

1. Сутність поняття «творчість». Педагогічна творчість як предмет педагогіки творчості.
2. Концептуальні засади визначення педагогічної творчості.
3. Завдання сучасної педагогіки творчості.
4. Міжпредметні зв'язки педагогіки творчості з іншими науками.
5. Творчість і майстерність.

Рекомендована література до теми:

Чи не заважають учні творчому вчителю? Творча педагогічна діяльність як чинник психотравматизації вчителя. *Гуманітарні науки*. 2005. №2. С.105-110.

Бугрій О. Творчість у педагогічній діяльності. *Вища школа*. 2009. №4. С. 87-92.

Гузан І., Н Філик. Вершини педагогічної творчості. *Початкова школа*. 2009. №11. С. 60.

Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В. Моляко, О. Музики. Житомир: Вид-во Рута, 2006. 320 с.

Кан-Калик В., Н. Никандров. Педагогическое творчество. Москва: Педагогика, 1990. 144 с.

Сисоєва С. Педагогічна творчість: *Монографія*. Київ: Книжкове видавн. «Каравела», 1998. 150 с.

Сисоєва С. Творча педагогічна діяльність учителя. *Обдарована дитина*. 2005. №4. С. 6-14.

Степаненко О. Особистісні та професійні якості творчого педагога. *Нова педагогічна думка*. 2007. №4. С. 82-90.

Чернишов О. Творчий обдарований учитель – учитель майбутнього . *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2009. №6. С. 18-21.

Яковишина Т. Креативність у структурі професійної компетентності. *Професійна підготовка майбутніх педагогів: теорія та практика*: монографія / Боровець О., Бричок С., Веремчук А., Гудовсек О., Колупаєва Т., Міщенья О., Сойчук Р., Третяк О., Шевців З., Яковишина Т.; за наук. ред. Р. Сойчук. Рівне: О. Зень, 2020. 238 с. С. 109-128.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Зверніться до творчої спадщини відомих педагогів минулого та занотуйте їхні міркування про значення творчості у розв'язанні виховних завдань.
2. Користуючись словниками з філософії, психології, педагогіки, виписіть визначення творчості.
3. Змодельуйте структурно-логічну схему «Педагогіка творчості: предмет, об'єкт, завдання, закони, умови та джерела».

Методичні рекомендації:

Структурно-логічні схеми – це спосіб наочного представлення інформації в структурованому, систематизованому, закодованому за допомогою знаків-сигналів (символічних, графічних, візерункових, словесних) вигляді.

У складанні схеми важливого значення набуває вибір графічного елемента, способу композиційного об'єднання блоків схеми, засобів зв'язку між елементами (стрілочки, лінії різного типу та розміру), засобів акцентування змістовних позицій (колір, розмір шрифту, тип кеглю, штрихування тощо).

У процесі виконання завдання варто опрацювати навчально-методичний посібник:

Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання: метод. посіб. Для студ. / уклад.: Л. Бутенко, О. Ігнатович, В. Швирка. Старобільськ, 2015. 112 с. URL : http://dSPACE.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/402/1/Strukt_urno-logichni%20shemu.pdf

Розробляючи структурно-логічну схему, варто виокремити основні блоки, чітко представити їх складові у вигляді блок-

схем, подати стисло характеристику кожної з функцій, вказати засоби зв'язку між елементами.

Структурно-логічна схема подається на аркуші формату А4, орієнтація – за вибором студента (книжкова або альбомна), шрифтом Times New Roman, кеглем – від 10 до 16, основні структурні елементи варто виділити жирним шрифтом.

4. Міжпредметні зв'язки педагогіки творчості дають можливість повніше пізнати педагогічні факти, явища, процеси. Назвіть кілька наук, з якими пов'язана педагогіка творчості і вкажіть, у чому полягає цей зв'язок. Заповніть таблицю.

5. Підготуйте повідомлення на одну з обраних тем:

- 1. Творче мислення як центральна психологічна ланка творчої діяльності.*
- 2. Характеристика процесу творчості.*
- 3. Використання психологічних моделей процесу творчості у педагогіці творчості. Якості творчої особистості і творчі здібності як педагогічні орієнтири у розвитку особистості.*
- 4. Творчість як діяльнісний спосіб життя людини.*
- 5. Мета як форма мобілізації творчого потенціалу людини.*
- 6. Індивідуальний творчий потенціал.*
- 7. Специфіка індивідуальної творчості.*
- 8. Продукт творчої діяльності та інновація.*
- 9. Творча та інноваційна діяльність.*

Вимоги до оформлення повідомлень:

Підготовка повідомлення є частиною самостійної роботи з додатковою навчальною, науковою літературою, періодичними, офіційними виданнями, і інформацією отриманою із мережі Інтернет.

Для початку необхідно ознайомитися із запропонованими темами повідомлень, які подаються після кожного практичного заняття. Визначивши тему, слід вибрати зі списку

рекомендованої літератури необхідні джерела, а також проаналізувати наявну у бібліотеці літературу. Далі, залежно від наявного матеріалу, необхідно скласти план, згідно з яким буде викладено основний матеріал.

Обсяг повідомлення – 5-7 сторінок друкованого тексту. Повідомлення потребує оформлення на окремих аркушах формату А-4, повинно мати титульну сторінку, що оформляється згідно вимог до реферату. З другої сторінки викладається зміст повідомлення, при необхідності робляться висновки. На останній сторінці роботи слід надати список використаної літератури, або періодичних, офіційних видань чи/і джерел мережі Інтернет.

Робота друкується шрифтом Times New Roman текстового редактора Word розміру 14 на одному боці аркуша білого паперу формату А4 з інтервалом 1,5 (до 30 рядків на сторінці).

Поля: ліве, верхнє і нижнє – 20 мм, праве – 10 мм.

Тема 2. Історія розвитку педагогіки творчості

1. Періодизація становлення та розвитку педагогіки творчості.
2. Зародження педагогіки творчості.
3. Гуманістична педагогіка Відродження та Просвітництва.
4. Розвиток особистісно орієнтованої педагогіки.
5. Педагогічні концепції ХХ століття.
6. Педагоги-новатори України.

Рекомендована література до теми:

Бугрій О. Творчість у педагогічній діяльності. *Вища школа.* 2009. №4. С.87-92.

Галус О., Шапошнікова Л. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник. Київ: Вища шк., 2006. 215 с.

Васюк О. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник. Київ: ДАКККіМ, 2008. 291 с.

Кічук Н. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник. Ізмаїл: [б.в.], 2001. 88 с.

Левківський М. Історія педагогіки: навч.-метод. посібник. Вид. 4-те. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 190 с.

Лузан П., Васюк О. Історія педагогіки та освіти в Україні: навч. посібн. Київ, 2010. 296 с.

Сбруєва А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 320 с.

Сисоєва С. Педагогічна творчість: *Монографія*. Київ: Книжкове видавн. «Каравела», 1998. 150 с.

Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки. О.Васюк, І.Сопівник. Київ: ДАКККіМ, 2010. 600 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Підготувати презентацію на тему: «Становлення педагогіки творчості як галузі педагогічних знань»

Вимоги до оформлення мультимедійної презентації

Основні слайди презентації повинні мати:

- титульний аркуш;
- слайд з фотографією автора і контактною інформацією (пошта, телефон);
- зміст з кнопками навігації;
- основні пункти презентації;
- список джерел (до 5 основних);
- завершальний слайд.

Дозволяється об'єднувати слайд 1 і слайд 2.

Кнопки навігації потрібні для швидкості переміщення усередині презентації.

Список джерел повинен бути з детальним зазначенням вихідних матеріалів (звідки взяли ілюстрації, звуки, тексти, посилання). Крім електронних адрес, потрібно вказувати і друковані видання.

Вимоги щодо структури та змісту навчального матеріалу:

- викладайте матеріал стисло, з максимальною інформативністю тексту;
- слідкуйте за відсутністю нагромодження, чітким порядком у всьому;
- ретельно структуруйте інформацію;
- використовуйте короткі та змістовні заголовки, марковані та нумеровані списки;
- важливі відомості (наприклад, висновки, визначення, правила тощо) подавайте крупним та виділеним шрифтом і розташовуйте у лівому верхньому куті екрана;
- другорядні відомості бажано розміщувати внизу сторінки;
- кожній ідеї треба відвести окремий абзац;
- головну ідею абзацу викладайте в першому рядку;
- використовуйте табличні форми запису даних (діаграми, схеми) для ілюстрації важливих фактів, щоб подати матеріал компактно і наочно;
- графіка має органічно доповнювати текст;
- пояснення треба розташовувати якнайближче до ілюстрацій, з якими вони мають одночасно з'являтися на екрані;
- необхідно ретельно продумати інструкції до виконання завдань: їх чіткість, лаконічність, однозначність;
- усі текстові дані потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок,
- дотримуйтеся прийнятих правил скорочень;
- форма представлення інформації повинна відповідати рівню знань слухачів.

Додаткові вимоги до змісту презентації(за Д. Льюїсом):

- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- рядок має містити 6–8 слів;
- всього на слайді має бути 6-8 рядків;
- загальна кількість слів не повинна перевищувати 50;
- дієслова мають бути в одній часовій формі;

- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
- у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі);
- слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі даних;
- кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох;
- підпис до ілюстрації розміщується під нею, а не над нею;
- усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

2. Опрацювавши рекомендовану літературу, заповнити таблицю за зразком:

Видатний педагог	Творчі погляди
Сократ	
Платон	
М. Монтень	
Я. Коменський	
Ж.-Ж. Руссо	
А. Дістервег	

К. Ушинський	
М. Пирогов	
М. Монтессорі	
С. Френе	
С. Шацький	
В. Сухомлинський	
І. Волков	
С. Лисенкова	

Тема 3. Умови та джерела педагогічної творчості

1. Сфери прояву творчості педагога.
2. Типологія творчих особистостей.
3. Зовнішні та внутрішні умови розвитку педагогічної творчості.
Джерела творчих ідей та рішень.
4. Передовий педагогічний досвід як джерело педагогічної творчості.

Рекомендована література до теми:

Бугрій О. Творчість у педагогічній діяльності. *Вища школа.* 2009. №4. С. 87-92.

Грінь Л. Школа життєтворчості в умовах педагогічного новаторства. *Директор школи.* 2010. №6 (лютий). С. 26-28.

Гузан І., Філик Н., Кухарчук Л. Вершини педагогічної творчості. *Початкова школа.* 2009. №11. С.60.

Кичук Н. Формування творчої особистості вчителя. Київ: Либідь, 1991. 96 с.

Полякова Г. Педагогічна творчість учителя. *Завуч.* 2006. №35 (грудень). С. 9-12.

Сисоєва С. Педагогічна творчість: *монографія.* Київ: Книжкове видавн. «Каравела», 1998. 150 с.

Сисоєва С. Основи педагогічної творчості: Підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.

Чернишов О. Творчий обдарований учитель – учитель майбутнього. *Директор школи, ліцею, гімназії.* 2009. №6. С. 18-21.

Яковичина Т. Креативність у структурі професійної компетентності. *Професійна підготовка майбутніх педагогів: теорія та практика: монографія / Боровець О., Бричок С., Веремчук А., Гудовсек О., Колупаєва Т., Міщеня О., Сойчук Р., Третяк О., Шевців З., Яковичина Т.; за наук. ред. Р. Сойчук.* Рівне: О. Зень, 2020. 238 с. С. 109-128.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Заповніть таблицю:

Умови	Характеристика умов
Зовнішні	
Внутрішні	
Внутрішні по відношенню до навчального процесу	

2. Зробіть анотацію статті Яремчук Н. Педагогічна творчість як складова професійно-педагогічної культури викладача вищої школи. *Вісник Львівського університету*. Сер. пед. 2009. Вип. 25. Ч. 1. С. 242–249. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/Portal/natural/vlnu/Ped/2009_25-1/33_Yaremchuk.pdf

Методичні рекомендації до складання анотації:

Анотація – це один з видів скороченої форми опрацювання наукового тексту.

Її призначення – привернути увагу читача, пробудити читацький інтерес сполученням суті дослідження за допомогою мінімальної кількості мовних засобів.

Існують такі вимоги до структури та змісту анотації:

Інформативність і змістовність. Анотація повинна в узагальненому вигляді представляти зміст статті. У тексті анотації не варто використовувати загальні фрази, а також вказувати несуттєві деталі й загальновідомі положення. Передісторія (історія питання) може бути наведена тільки в тому

випадку, якщо вона прямо пов'язана зі розкриттям мети дослідження.

Оригінальність. Слід уникати прямих повторів будь-яких фрагментів роботи. Назва статті не повинна дублюватися в тексті анотації.

Чіткість, логічність і зв'язність викладу.

Компактність. Обсяг анотацій до статей повинен становити від 100 до 250 слів. В анотації повинні бути представлені такі аспекти змісту статті: предмет, тема, мета роботи (вказуються в тому випадку, якщо вони не ясні з заголовка статті); метод або методологія (їх доцільно описувати в тому випадку, якщо вони відрізняються новизною або представляють інтерес з точки зору даної роботи); результати роботи (перевага віддається новим результатам і даними довгострокового значення, важливих відкриттів, висновків, які спростовують існуючі теорії, а також даними, які, на думку автора, мають практичне значення); висновки (вони можуть супроводжуватися рекомендаціями, оцінками, пропозиціями, гіпотезами, описаними в статті).

При написанні анотації необхідно пам'ятати, що для фахівців у даній галузі знань або тих, хто цікавиться означеною тематикою, вона буде надалі служити коротким рефератом, що дозволяє визначити необхідність звернення до повного тексту статті. За анотацією буде оцінюватися глибина проведеного дослідження, його новизна та актуальність.

Тема 4. Творчість педагога і творчість здобувача

1. Індивідуальна творча концепція педагога.
2. Зміст творчих якостей здобувача та критерії їх оцінювання. Специфіка формування творчої особистості здобувача.
3. Моделі педагогічної співтворчості.
4. Управління творчим розвитком особистості в освітньому процесі.
5. Механізми поштовху до творчої активності педагога (наслідування, взаємовплив, інтуїція, інсайт).
6. Особистість формується особистістю: вчителі-новатори, авторські технології.

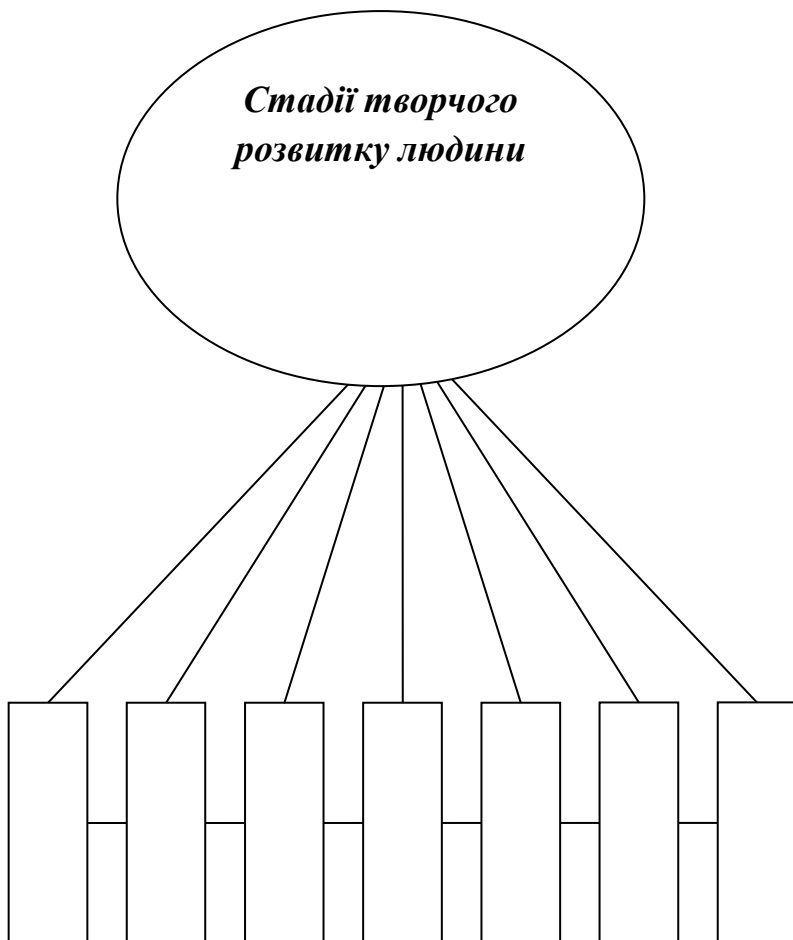
Рекомендована література до теми:

- Бугрій О.* Творчість у педагогічній діяльності. *Вища школа.* 2009. №4. С.87-92.
- Грінь Л.* Школа життєтворчості в умовах педагогічного новаторства. *Директор школи.* 2010. №6 (лютий). С. 26-28.
- Гузан І., Філик Н., Кухарчук Л.* Вершини педагогічної творчості. *Початкова школа.* 2009. № 11. С. 60.
- Кичук Н.* Формування творчої особистості вчителя. Київ: Либідь, 1991. 96 с.
- Полякова Г.* Педагогічна творчість учителя. *Завуч.* 2006. № 35 (грудень). С. 9-12.
- Сисоєва С.* Педагогічна творчість: *монографія.* Київ: Книжкове видавн. «Каравела», 1998. 150 с.
- Сисоєва С.* Основи педагогічної творчості: Підручник. Київ: Міленіум, 2006. 346 с.
- Чернишов О.* Творчий обдарований учитель – учитель майбутнього. *Директор школи, ліцею, гімназії.* 2009. №6. С. 18-21.

Яковишина Т. Креативність у структурі професійної компетентності. *Професійна підготовка майбутніх педагогів: теорія та практика:* монографія / Боровець О., Бричок С., Веремчук А., Гудовсек О., Колупаєва Т., Міщенья О., Сойчук Р., Третяк О., Шевців З., Яковишина Т.; за наук. ред. Р. Сойчук. Рівне: О. Зень, 2020. 238 с. С. 109-128.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Заповніть модель:

2. На основі вивчення різних підходів до визначення творчої особистості складіть власну модель творчої особистості вчителя.
3. На основі опрацювання теоретичного матеріалу написати есе на тему «Як сформувати власну творчу концепцію педагога?»

Методичні рекомендації:

У процесі заповнення таблиці варто використати зміст лекційного матеріалу, а також скористатися списком рекомендованої літератури. Крім того, радимо використати творчий підхід до виконання окресленого завдання, запропонувавши власні ідеї щодо обґрунтування ознак вираження нетактовності вихователем закладу дошкільної освіти.

Есе має містити переконливу аргументацію щодо позицій, які висвітлюють проблему. Правильно написати есе означає:

- 1) чітко, логічно, переконливо, цікаво й образно висвітлити проблему;
- 2) проявити свою особистість, що насамперед означає висловити оригінальні ідеї та нестандартний погляд на проблему;
- 3) не соромитися бути собою;
- 4) уникати загальних положень, добирати найцікавіші, найяскравіші конкретні приклади, не забувати про деталі й не зациклюватись на дотриманні шаблонності.

Тема 5. Артпедагогіка як поліфункціональна креативна технологія

1. Сутність арт-педагогіки як технології.
2. Функції арт-педагогічних технологій.
3. Різноманіття артпедагогічних технологій в освітньому процесі.

Рекомендована література до теми:

Аметова Л. Педагогическая технология использования арттерапии в начальной школе: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.01. Московский государственный открытый университет имени М. Шолохова. Москва, 2003. 326 с.

Анисимов В. Арт-педагогика как система психологического сопровождения образовательного процесса. Вестник ОГУ. 2003. №3. С. 146-148.

Артпедагогіка і арттерапія в спеціальній освіті: Підручник для вузів / Е. Медведєва, І. Левченко, Л. Комісарова, Т. Добровольська. Москва: Академія, 2001. 248 с.

Деркач О. Виховний потенціал артпедагогіки як об'єкт науково-педагогічної рефлексії. *Простір арт-терапії: Мистецтво життя: матеріали XII Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції* (м. Київ, 27-28 лютого 2015 р.) / За наук. Ред. А. Чуприкова, Л. Найдьонові, О. Бреусенко-Кузнєцова, О. Вознесенської, О. Скар. Київ: Золоті ворота, 2015. С. 18-25.

Сергеева Н. Содержание понятия «артпедагогика». *Известия Волгоградского государственного педагогического университета.* 2008. №1. С. 23-28.

Лебедева Л. Педагогические основы арттерапии в образовании учителя: дис. ... докт. пед. наук. 13.00.01. Ульяновский государственный педагогический университет имени И. Ульянова. Ульяновск. 2001. 383 с.

Хлебнік С. Арт-педагогіка в підготовці соціального гувернера до соціалізації дітей з вадами розвитку. Вісник Запорізького національного університету. № 1 (14). 2011. С. 104-107. (Серія «Педагогічні науки»).

Свистунова М. Різнокольорове дитинство. Ігротерапія, казкотерапія, ізотерапія, музикотерапія. Київ: Форум», 2016. 192 с.

Таранова Е. Анализ термина «артпедагогика» в понятийном поле педагогических и арт-терапевтических категорий. Электронный научный журнал «Педагогика и психология». 2012. Выпуск 1. Том 2. Май. С. 8-12.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Підготувати мультимедійну презентацію «Арттерапія і артпедагогіка».

Вимоги до оформлення мультимедійної презентації

Основні слайди презентації повинні мати:

- титульний аркуш;
- слайд з фотографією автора і контактною інформацією (пошта, телефон);
- зміст з кнопками навігації;
- основні пункти презентації;
- список джерел (до 5 основних);
- завершальний слайд.

Дозволяється об'єднувати слайд 1 і слайд 2.

Кнопки навігації потрібні для швидкості переміщення усередині презентації.

Список джерел повинен бути з детальним зазначенням вихідних матеріалів (звідки взяли ілюстрації, звуки, тексти, посилання). Крім електронних адрес, потрібно вказувати і друковані видання.

Вимоги щодо структури та змісту навчального матеріалу:

- викладайте матеріал стисло, з максимальною інформативністю тексту;
- слідкуйте за відсутністю нагромодження, чітким порядком у всьому;
- ретельно структуруйте інформацію;
- використовуйте короткі та змістовні заголовки, марковані та нумеровані списки;

- важливі відомості (наприклад, висновки, визначення, правила тощо) подавайте крупним та виділеним шрифтом і розташовуйте у лівому верхньому куті екрана;
- другорядні відомості бажано розміщувати внизу сторінки;
- кожній ідеї треба відвести окремий абзац;
- головну ідею абзацу викладайте в першому рядку;
- використовуйте табличні форми запису даних (діаграми, схеми) для ілюстрації важливих фактів, щоб подати матеріал компактно і наочно;
- графіка має органічно доповнювати текст;
- пояснення треба розташовувати якнайближче до ілюстрацій, з якими вони мають одночасно з'являтися на екрані;
- необхідно ретельно продумати інструкції до виконання завдань: їх чіткість, лаконічність, однозначність;
- усі текстові дані потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок,
- дотримуйтеся прийнятих правил скорочень;
- форма представлення інформації повинна відповідати рівню знань слухачів.

Додаткові вимоги до змісту презентації(за Д. Льюїсом):

- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- рядок має містити 6–8 слів;
- всього на слайді має бути 6-8 рядків;
- загальна кількість слів не повинна перевищувати 50;
- дієслова мають бути в одній часовій формі;
- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
- у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі);
- слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі даних;

- кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох;
- підпис до ілюстрації розміщується під нею, а не над нею;
- усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

2. Написати есе на тему: «Артпедагогіка як засіб розвитку творчості».

Методичні рекомендації:

У процесі заповнення таблиці варто використати зміст лекційного матеріалу, а також скористатися списком рекомендованої літератури. Крім того, радимо використати творчий підхід до виконання окресленого завдання, запропонувавши власні ідеї щодо обґрунтування ознак вираження нетактовності вихователем закладу дошкільної освіти.

Есе має містити переконливу аргументацію щодо позицій, які висвітлюють проблему. Правильно написати есе означає:

- чітко, логічно, переконливо, цікаво й образно висвітлити проблему;
- проявити свою особистість, що насамперед означає висловити оригінальні ідеї та нестандартний погляд на проблему;
- не соромитися бути собою;
- уникати загальних положень, добирати найцікавіші, найяскравіші конкретні приклади, не забувати про деталі й не зациклюватись на дотриманні шаблонності.

Тема 6. Формування педагогічного артистизму у майбутнього викладача

1. Театральна педагогіка як ефективний компонент освітньо-виховної дидактики.
2. Артистизм як складова педагогічної творчості та майстерності. Структура педагогічного артистизму.
3. Чотири рівні сформованості педагогічного артистизму.
4. Критерії оцінки рівня сформованості педагогічного артистизму майбутніх педагогів.

Рекомендована література до теми:

Будянський Д. Драматизація як засіб формування педагогічного артистизму майбутніх учителів гуманітарних дисциплін. Педагогічні науки. Збірник наукових праць. Суми: СумДПУ імені А. Макаренка, 2005. С. 305-311.

Будянський Д. Невербальні засоби комунікації як складові педагогічного артистизму. Педагогічні науки. Збірник наукових праць. Суми: СумДПУ імені А. Макаренка, 2003. С. 127-132.

Будянський Д. Формування педагогічного артистизму майбутнього вчителя гуманітарних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2006. 20 с.

Булатова О. Педагогический артистизм: учеб. пособие. Москва: «Академия», 2001. 200 с.

Ваганова Ж. Педагогический артистизм: можно ли им овладеть? Народное образование. 1999. № 1/2. С. 23-29.

Ісаєв І. Професійно-педагогічна культура викладача: Навч. посібник. Москва: Академія, 2004. 208 с.

Педагогічний артистизм сучасного вчителя та викладача вищої школи: данина моді чи потреби часу? / Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 26 жовтня 2012 р. / [за ред. Л. Голубенко, О. Цокур]. Одеса: ОНУ імені І. Мечникова, 2012. 210 с.

Яковшина Т. Креативність у структурі професійної компетентності. *Професійна підготовка майбутніх педагогів: теорія та практика:*

монографія / Боровець О., Бричок С., Веремчук А., Гудовсек О., Колупаєва Т., Міщеня О., Сойчук Р., Третяк О., Шевців З., Яковишина Т.; за наук. ред. Р. Сойчук. Рівне: О. Зень, 2020. 238 с. С. 109-128.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Заповнити таблицю «Рівні педагогічного артистизму»

Рівень	Характеристика рівня

2. Розробити та представити презентацію на тему: «Складові педагогічного артистизму»

У презентації не повинно бути менше, ніж 10 слайдів. Перший слайд – це титульний лист, на якому слід представити: назву презентації, прізвище, ім'я, по-батькові доповідача, його посада. На наступних слайдах розміщується зміст презентації.

Оформлення слайдів

СТИЛЬ

Дотримуватися єдиного стилю оформлення. Уникати стилів, які можуть відволікати увагу від самої презентації.

УЗГОДЖЕННЯ КОЛЬОРІВ

Червоний колір рекомендується вживати для заголовків, назв розділів та титулів. Чорний та синій – для текстів та ілюстрацій. Синій добре сприймається при обрамленні. Зелений можна використовувати для виділення в текстах та на ілюстраціях.

ЗОНА КОМФОРТУ

Синій по білому Тарас Шевченко Чорний по жовтому Микола Гоголь Зелений по білому Павло Загребельний Чорний по білому Михайло Стельмах

НЕЙТРАЛЬНЕ СПРИЙНЯТТЯ

Білий по синьому Григорій Сковорода Синій по жовтому Василь Стус
Жовтогарячий по білому Ліна Костенко Білий по зеленому Володимир
Сосюра

ЗОНА ДИСКОМФОРТУ

Червоний по зеленому Раїса Харитонова Білий по коричневому Іван
Багряний Коричневий по жовтому Василь Андрушко Білий по
червоному Юрій Бедрик Жовтий по червоному Остап Грицай

ПРЕДСТАВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Зміст інформації Використовують короткі слова та речення. Зводять
до мінімуму кількість прийменників, прикметників, прислівників.
Заголовки повинні привертати увагу аудиторії.

РОЗМІЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ НА СЛАЙДІ Краше обирати
горизонтальне розміщення інформації. Найбільш важлива інформація
розміщується в центрі слайда. Якщо на слайді розміщено зображення,
то надпис розміщується під ним.

ЗАГОЛОВКИ

Всі заголовки виконуються у єдиному стилі (колір, шрифт, розмір,
графіка).

У кінці крапка НІКОЛИ не ставиться.

Анімація, як правило, не застосовується, або застосовується в межах
теми, що розкривається.

ТЕКСТ

Форматується по ширині.

Розмір і колір шрифту підбираються так, щоб було добре видно.

Підкреслювання НЕ використовується, у документі вказує на
гіперпосилання.

Елементи списку відокремлюються крапкою з комою. У кінці
обов'язково ставиться крапка.

ПРИКЛАДИ ШРИФТІВ

Добре читаються Times New Roman

Незручні для читання Arial Forte Georgia Comic Sans MS Times New
Roman Bernhard MT Condensed

РОЗМІРИ ШРИФТУ

Критичний розмір (погано читається) розмір шрифту 14 Розмір шрифту 16

Оптимальний розмір (добре читається) розмір шрифту 18 Розмір шрифту 20 Розмір шрифту 24

Розмір для заголовків та титулів: розмір шрифту 28 Розмір шрифту 32
ОБ'ЄМ ІНФОРМАЦІЇ

Не варто перевантажувати слайд інформацією (одночасно запам'ятовується не більше 3-х фактів, висновків, визначень). Найбільша ефективність досягається тоді, коли ключові пункти відтворюються по одному на кожному окремому слайді.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перекладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Розподіл балів за виконання завдань для самостійної роботи

№	Тема (кількість годин)	Завдання	Кількість балів
1	Сутність педагогічної творчості та її роль у педагогічному процесі.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зверніться до творчої спадщини відомих педагогів минулого та занотуйте їхні міркування про значення творчості у розв'язанні виховних завдань. 2. Користуючись словниками з філософії, психології, педагогіки, виписати визначення творчості. 3. Змоделювати структурно- 	6

		<p>логічну схему «Педагогіка творчості: предмет, об'єкт, завдання, закони, умови та джерела».</p> <p>4. Міжпредметні зв'язки педагогіки творчості дають можливість повніше пізнати педагогічні факти, явища, процеси. Назвіть кілька наук, з якими пов'язана педагогіка творчості і вкажіть, у чому полягає цей зв'язок. Заповнити таблицю.</p> <p>5. Підготувати повідомлення на одну з обраних тем.</p>	
2	Історія розвитку педагогіки творчості	<p>1. Підготувати презентацію на тему: «Становлення педагогіки творчості як галузі педагогічних знань»</p> <p>2. Опрацювавши рекомендовану літературу, заповнити таблицю за зразком.</p>	6
3	Умови та джерела педагогічної творчості	<p>1. Заповнити таблицю.</p> <p>2. Зробити анотацію статті</p>	6
4	Творчість педагога і творчість здобувача	<p>1. Заповнити модель.</p> <p>2. На основі вивчення різних підходів до визначення творчої особистості скласти власну модель розвитку творчої особистості вчителя.</p> <p>3. На основі опрацювання теоретичного матеріалу написати есе на тему «Як сформувати власну творчу концепцію педагога?»</p>	6

5	Артпедагогіка як поліфункціональна креативна технологія	1. Підготувати мультимедійну презентацію «Арттерапія і артпедагогіка». 2. Написати есе на тему: «Артпедагогіка як засіб розвитку творчості».	5
6	Формування педагогічного артистизму у майбутнього викладача	1. Заповнити таблицю «Рівні педагогічного артистизму». 2. Розробити та представити презентацію на тему: «Складові педагогічного артистизму».	6
	60 годин		35 балів

Самостійна робота в загальному оцінюванні курсу:

Види оцінювання	Бали
Аудиторна робота	45
ІНДЗ	20
Самостійна робота	35
<i>Підсумковий тест (залік)</i>	20
Загальна кількість балів	100

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

